

YVTLTK/126/2025 13.5.2025

Lausunto eduskunnan hallintovaliokunnalle

Asiantuntijakuuleminen 14.5.2025

Asia: HE 16/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

Teema: Ahvenanmaalaisten oikeus pelata Veikkauksen rahapelejä

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kiittää mahdollisuudesta saada lausua otsikkosiassa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa aluksi, että elinkeinotoimintana harjoitettavassa rahapelitoiminnassa on kyse palvelujen tarjoamisesta yleisölle, eikä siinä saa menetellä yhdenvertaisuuslaissa kielletyllä tavalla syrjivästi.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan elinkeinonharjoittajalla katsotaan olevan perustuslain 18 §:ssä turvatus elinkeinonvapauden ja 15 §:n 1 momentissa turvatus omaisuuden suojan näkökulmasta oikeus kohdistaa palvelujansa eri tavoin rajatulle henkilöpiirille liikeajatuksensa mukaisesti edellyttäen, että kohtelulla pyritään hyväksyttävään tavoitteeseen ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Esimerkiksi ravitsemistoiminnan harjoittajan on katsottu voivan asettaa liikkeeseen sisään pääsyn edellytykseksi 24 vuoden ikärajan (HE 138/2004 vp; PeVL 49/2004 vp). Toisaalta esimerkiksi palveluiden kohdentaminen rajaamalla ne koskemaan kaikkia muita kuin vammaisia ihmisiä voi vain harvoin, jos koskaan, olla hyväksyttävää. (HE 19/2014 vp, s. 75–76)

Tavoitteen tulee olla hyväksyttävä perusoikeusjärjestelmän ja Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden ja yleisemminkin Suomen oikeusjärjestyksen kannalta. Tavoitetta voidaan pitää hyväksyttävänä erityisesti, jos sillä suojataan tai edistetään perus- ja ihmisoikeuksia taikka jos kyse on muusta oikeudenmukaisesta painavasta yhteiskunnallisesta pyrkimyksestä. (HE 19/2014 vp, s. 71.)

Esitetyn rahapelilain tarkoituksena on taata rahapeleihin osallistuvien oikeusturva, estää rahapeleihin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja.

Tätä voidaan pitää yhdenvertaisuuslain mukaisena hyväksyttävänä tavoitteena.

Asuinpaikka kiellettynä syrjintäperusteena

Perustuslain 9 §:n 1 momentissa on Suomen kansalaisille ja maassa laillisesti oleskeleville ulkomaalaisille turvattu vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momenttia koskevien esitöiden mukaan (HE 19/2014 vp, s. 67) erilainen kohtelu on kielletty paitsi erikseen mainituin perustein myös muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Nämä muut syyt rinnastetaan yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentissa nimenomaisesti mainittuihin perusteisiin. Tällainen muu syy on esitöiden mukaan esimerkiksi asuinpaikka. Asuinpaikka mainitaan syrjintäperusteena lisäksi yhdenvertaisuuslain 12 §:n 2 momentissa, joka koskee erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteita työssä ja työhön otettaessa. Asuinpaikka on henkilöön liittyvä syy ja se voidaan rinnastaa yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentissa nimenomaisesti mainittuihin kiellettyihin syrjintäperusteisiin.

Esitetyn rahapelilain asuinpaikkavaatimus

Rahapelilain 20 §:n 1 momentissa säädettäisiin sähköisten rahapelien osalta velvollisuudesta rekisteröidä pelaajiksi ainoastaan sellaisia luonnollisia henkilöitä, jotka asuvat vakinaisesti valtakunnan alueella. Esityksessä valtakunnalla tarkoitetaan käytännössä Manner-Suomea erotuksena Ahvenanmaan maakuntaan, jossa on oma rahapelijärjestelmä ja –lainsäädäntö.

Hallituksen esityksen mukaan säännöksellä pyritään kunnioittamaan muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellista soveltamisalaa siten, että lailla säädetty sähköisten rahapelien toimeenpano ei olisi ristiriidassa toisen valtion tai alueen lainsäädännön kanssa. Velvollisuus asuinpaikan todentamisesta sisältyy voimassa olevaan arpajaislakiin ja velvoite on koskenut Veikkaus Oy:tä yksinoikeustoiminnan harjoittajana. Uudessa rahapelilaissa sääntelyä täsmennettäisiin nimenomaisella vaatimuksella luonnollisen henkilön asuinpaikasta valtakunnan alueella sähköisten rahapelien osalta.

Säännös ei asettaisi toimiluvanhaltijoille estettä tarjota valtakunnassa pelattavaksi muita kuin sähköisiä rahapelejä valtakunnan ulkopuolella vakinaisesti asuville pelaajille heidän oleskellessaan valtakunnan alueella.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että tarve kunnioittaa muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellista soveltamisalaa voi sinänsä olla hyväksyttävä syy rekisteröidä pelaajiksi ainoastaan sellaisia luonnollisia henkilöitä, jotka asuvat vakinaisesti valtakunnan alueella kun tämä on hallituksen esityksen perusteluiden mukaan rajattu niin, että se ei asettaisi toimiluvanhaltijoille estettä tarjota valtakunnassa pelattavaksi muita kuin sähköisiä rahapelejä valtakunnan ulkopuolella vakinaisesti asuville pelaajille heidän oleskellessaan valtakunnan alueella.

Kun esitettyyn 20 §:n asuinpaikkavaatimukseen ei kuitenkaan ole kirjoitettu itse säännökseen, että se ei asettaisi toimiluvanhaltijoille estettä tarjota valtakunnassa pelattavaksi muita kuin sähköisiä

rahapelejä valtakunnan ulkopuolella vakinaisesti asuville pelaajille heidän oleskellessaan valtakunnan alueella ja kun se myös ehdollisen muotoilunsa (ei ..asettaisi ... estettä) puolesta jättää luvanhaltijan harkittavaksi, katsooko luvanhaltija kuitenkin voivansa jollakin perusteella kuitenkin rajoittaa valtakunnassa pelattavaksi muita kuin sähköisiä rahapelejä valtakunnan ulkopuolella vakinaisesti asuville pelaajille heidän oleskellessaan valtakunnan alueella, voi tämä väljyys yksittäisissä soveltamistilanteissa johtaa syrjiviin lopputuloksiin.

Jos tätä tulkinnanvaraisuutta ei poisteta muotoilemalla uudelleen säädöstekstiä tai sen perusteluita, on yksittäisissä soveltamistilanteissa kuitenkin otettava huomioon, että hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi käytettävien keinojen on oltava oikeasuhtaisia. Ihmisten erilainen kohtelu hyväksyttävässäkään tarkoituksessa ei siten ole sallittua, jos käytetty keino on kyseisessä tilanteessa epäasianmukainen tai ylimitoitettu taikka jos keinon käyttäminen ei ole tarpeen sen vuoksi, että sama tavoite voitaisiin saavuttaa jollakin muulla, yhdenvertaisen kohtelun kanssa paremmin sopusoinnussa olevalla keinolla. (HE 19/2014 vp, s. 72)

Juhani Kortteinen

pääsihteeri

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta